

غبارکمیودها برچهره زیباترین شهر ایران / حاشیه‌نشینی معضل جدی تبریز

در حالی تبریز برای سومین بار عنوان زیباترین شهر ایران را کسب کرده که کارشناسان مدیریت شهری معضلاتی چون حاشیه‌نشینی، بافت فرسوده و حمل‌ونقل را از مهم‌ترین کمیودهای این کلان‌شهر عنوان می‌کنند.

در حالی تبریز برای سومین بار عنوان زیباترین شهر ایران را کسب کرده که کارشناسان مدیریت شهری معضلاتی چون حاشیه‌نشینی، بافت فرسوده و حمل‌ونقل را از مهم‌ترین کمیودهای این کلان‌شهر عنوان می‌کنند.

به گزارش **خبرنگار مهر**، تبریز یکی از مهم‌ترین شهرهای ایران، مرکز استان آذربایجان شرقی، بزرگ‌ترین شهر منطقه شمال غرب ایران و از مناطق آذری‌نشین و قطب اداری، ارتباطی، بازرگانی، سیاسی، صنعتی، فرهنگی و نظامی منطقه شناخته می‌شود؛ شهری که برای سومین بار از سوی سازمان ملل متحد به‌عنوان زیباترین شهر ایران انتخاب شده است.

از نظر موقعیت جغرافیایی شهر تبریز در غرب استان آذربایجان شرقی و در منتهی‌الیه مشرق و جنوب شرق جلگه تبریز قرار گرفته است، این شهر از سمت شمال به کوه‌های پکه چین و عون بن علی، از سمت شمال شرق به کوه‌های بابا باغی و گوزنی، از سمت شرق به گردنه پایان و از سمت جنوب به دامنه‌های کوه سهند محدود شده است، آب‌وهوای تبریز در زمستان‌ها بسیار سرد و در تابستان‌ها خشک و گرم است.

موقعیت ویژه تبریز در گذر تاریخ

با مروری بر تاریخچه این شهر متوجه می‌شویم که تبریز در سال ۱۵۰۰ و در زمان پایتختی صفویان به‌عنوان پنجمین شهر بزرگ جهان شناخته می‌شده است و همچنین بزرگ‌ترین، مهم‌ترین و متجددترین شهر ایران در عصر قاجار بوده است.

این شهر به سبب موقعیت مناسب خود در گذشته از مراکز تجاری منطقه به شمار می‌رفته و امروزه نیز یکی از مراکز مهم صنعتی در سطح ایران محسوب می‌شود شهر تبریز در دو سده اخیر مبدأ بسیاری از تحولات اجتماعی، فرهنگی و صنعتی در کشور به شمار می‌رود؛ به‌طوری‌که این شهر آغازگر انقلاب مشروطه بوده و نقشی کلیدی در تحولاتی مانند انقلاب ایران در سال ۱۳۵۷ و مدرنیته کردن کشور داشته است.

تبریز به‌عنوان شهر اولین‌ها، شهر بدون گدا، شهر زیرگذرها و روگذرها، امن‌ترین شهر ایران، سالم‌ترین شهر ایران، مهد سرمایه‌گذاری ایران، دومین شهر صنعتی ایران، دومین شهر دانشگاهی ایران، دومین شهر بلندمرتبه ساز ایران، دومین قطب علوم پزشکی ایران، دومین شهر در جذب گردشگر سلامت در ایران، شهر شکلاتی ایران، قطب خودروسازی ایران، قطب قطعه‌سازی ایران، قطب تولید موتور دیزل خاورمیانه و یکی از مهم‌ترین شهرهای مهاجرپذیر ایران شناخته می‌شود.

اماکن تاریخی بی‌شمار؛ نقطه قوتی برای گردشگری تبریز

شهر تبریز دارای اماکن تاریخی بشماري است که از آن جمله می‌توان به بازار بزرگ تبریز اشاره کرد که با مساحت یک کیلومترمربع بزرگ‌ترین بازار مسقف و به‌هم‌پیوسته جهان است بازار تبریز در مردادماه سال ۱۳۸۹ خورشیدی در فهرست میراث جهانی یونسکو به ثبت رسیده است، این بازار از بازارچه‌ها، تیمچه‌ها، سراها و کاروان‌سراهای متعددی تشکیل یافته که اغلب تیمچه‌ها و سراهای بازار دارای سه طبقه می‌باشند که طبقه زیرین مخصوص انبار کالا، طبقه دوم تجارتخانه و محل کار و طبقه سوم جهت استراحت و آسایش طراحی شده است.

ارگ تبریز یکی دیگر از بناهای تاریخی این شهر است که بنای اولیه ارگ به قرن هشتم هجری بازمی‌گردد که باهدف ساخت مسجد علی‌شاه به صورتی ناتمام رها شد و در سال‌های بعد با استفاده از دیوارهای اولیه مسجد قلعه‌ای نظامی به‌جای آن ساخته شد که این بنا تا اواخر دوران قاجار با افزودن الحاقات مختلف مورد استفاده قرار گرفت.

ربع رشیدی دیگر بنای تاریخی و ارزشمند شهر تبریز واقع در باغمی شه به سبک معماری آذری است که حدود ۷۰۰ سال پیش در تبریز، دانشگاهی بنام رشیدالدین فضل‌الله همدانی ایجاد شد که دارای ساختمان‌های گوناگون همچون مسجد و مدرسه و بیمارستان (دارالشفا) و کتابخانه و گنبدی برای آرامگاه خواجه رشیدالدین بوده است.

کاخ شهرداری تبریز یکی از بناهای زیبا، مستحکم و دیدنی است که در مرکزی‌ترین نقطه شهر تبریز و در میدان شهرداری (ساعت) این شهر واقع شده است این عمارت در سال ۱۳۸۶ خورشیدی، به مناسبت بزرگداشت یکصدمین سال تأسیس اولین انجمن شهر و بلدیة ایران در تبریز، به نخستین موزه شهر و شهرداری‌های کشور تبدیل و مورد بهره‌برداری قرار گرفت.

یکی از مهم‌ترین گردشگاه‌های شهر تبریز ائل‌گلی است که در جنوب شرق آن و در هفت کیلومتری مرکز شهر واقع شده که این مکان در زمان آق‌قویونلوها ایجاد شده و در دوره صفویان گسترش یافته است.

مقبرةالشعرا نیز از اماکن تاریخی و یکی از مناطقی است که سالانه افراد بشماري گردشگر از داخل و خارج از کشور برای بازدید از آن به تبریز سفر می‌کنند تا از آرامگاه بیش از ۴۰۰ شاعر، عارف و رجال نامی ایران بازدید نمایند.

موزه مشروطه، موزه آذربایجان، موزه سنجش، مساجد تبریز، بقعه عون بن علی و برج آتش‌نشانی از دیگر اماکن تاریخی و دیدنی تبریز بشمار می‌روند که هرساله گردشگران بشماري جذب می‌کند.

زیرساخت‌های گردشگری از فرودگاه بین‌المللی گرفته تا خطوط راه‌آهن نیز در شهر تبریز برای جذب گردشگران داخلی و خارجی

مهیا بوده و خطوط مترو به طول ۱۰۰ کیلومتر نیز در این شهر در دست احداث است که فاز نخست آن به طول هشت کیلومتر با دو رام قطار شهری در سال ۹۴ به بهره‌برداری رسید.

عناوین جهانی بر گردن شهر اولین‌های ایران

بر اساس گزارش مجله سازمان ملل متحد، وجود ساختمان‌های مدرن و زیبایی فراوان، خطوط هوایمایی پیشرفته، طبیعت بکر و جذاب، غذاهای لذیذ، مساجد زیبا، اماکن و ابنیه تاریخی متعدد ازجمله شاخص‌ها و معیارهای اعلام‌شده و مؤثر در این انتخاب بوده است.

همچنین سازمان بهداشت جهانی همچون دو سال قبل تبریز را به‌عنوان بهداشتی‌ترین شهر ایران معرفی کرده است همچنین تبریز در جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی دارنده رتبه اول است.

از دیگر موفقیت‌های کسب‌شده توسط تبریز در این تحقیق بین‌المللی، انتخاب و معرفی این شهر به‌عنوان شهر پیشگام و پیش‌تاز سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و موفق‌ترین شهر ایران در تحقق سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی اعلام‌شده است.

لازم به ذکر است کلان‌شهر تبریز در سال ۹۴ برای اولین بار عنوان شهر منتخب کشور در شاخص‌های شهر هوشمند و برای سومین سال متوالی عنوان پاکیزه‌ترین شهر ایران را نیز از آن خود کرده است.

عنوان دیگری که این کلان‌شهر در سال ۲۰۱۵ توانست کسب نماید عنوان پایتخت فرش جهان از یونسکو و شورای جهانی صنایع‌دستی است که نام این شهر را بار دیگر در دنیا مطرح کرد.

تبریز در حوزه فضای ظاهری شهری با کمبودهای بسیاری روبروست

عضو هیئت‌رئیس و عضو کمیسیون برنامه‌بودجه شورای اسلامی کلان‌شهر تبریز در خصوص این انتخاب گفت: هرچند انتخاب تبریز به‌عنوان زیباترین شهر افتخاری برای مردم و مسئولان است ولی در برخی موارد جای بحث و تفکر دارد.

علی شیری اضافه کرد: اگر در بررسی پارامترهای انتخاب تبریز به‌عنوان زیباترین شهر کشور مبنا را مبلمان شهری یا حمل‌ونقل درون‌شهری قرار دهیم باید گفت که شهر تبریز از این لحاظ بعد از کلان‌شهرهایی همچون تهران، اصفهان، مشهد و شیراز قرار دارد مگر اینکه این ابعاد را جز پارامترهای زیبایی محسوب نکرده باشند.

وی همچنین خاطرنشان کرد: همچنین تبریز سال‌هاست با مشکل حاشیه‌نشینی به‌عنوان یکی از جدی‌ترین معضلات شهری مواجه هست و علاوه بر این جز شهرهایی است که در زمینه فضای سبز نیز با برخی کلان‌شهرها فاصله زیادی دارد و اگر یکی از پارامترهای زیبایی را پاک بودن هوا در نظر بگیریم، تبریز یکی از آلوده‌ترین شهرهای کشور محسوب می‌شود.

این عضو شورای شهر تبریز گفت: اگر در انتخاب شهر صرفاً بر گزارش‌ها بسنده شده است، حتماً گزارش‌ها منطبق بر واقعیت نبوده چون چیزی که در ظاهر شهر شاهد آن هستیم علاوه بر برخی پروژه‌ها و اماکن و بناهایی که بر زیبایی شهر دخیل هستند، بسیاری از کمبودها را در فضای ظاهری شهر مشاهده می‌کنیم که این‌ها به‌نوبه خود در بحث انتخاب تبریز به‌عنوان زیباترین شهر جای تأمل دارد.

لزوم رسیدگی به حاشیه‌نشینی، بافت فرسوده و ورودی‌های اصلی برای حفظ عناوین جهانی تبریز

دیگر عضو شورای شهر تبریز بابیان اینکه از ۲۰ سال پیش معتقد بودم تبریز زیباترین شهر ایران است، گفت: شهر تبریز به دلیل اینکه بین سه کوه‌های میشو و سبلان قرار گرفته، دارای آب‌وهوایی منحصربه‌فردی است که وجود این رشته‌کوه‌ها و آب‌وهوا باعث پدید آمدن مناطق گردشگری و تفریحی در این شهرستان شده است.

احتشام حاجی پور در ادامه اظهار داشت: تبریز جز معدود شهرهایی است که بسیاری از جاذبه‌های گردشگری را هم زمام باهم در دارد که از آن جمله می‌توان آثار تاریخی، صنایع‌دستی، اماکن سیاحتی و زیارتی، موزه‌ها، ساختمان‌های مدرن، وجود مراکز خرید مدرن و سنتی، هوای پاک و داشتن امکانات مدرن شهری را نام برد.

وی در بخشی از سخنان خود با تأکید بر اینکه انتخاب تبریز به‌عنوان زیباترین شهر ایران انتخابی درست و به‌جاست، گفت: البته این شهر نیز دارای برخی مشکلات هست که بر زیبایی شهر تأثیر گذاشته و در مواقعی از زیبایی آن کاسته است که یکی از این مشکلات مشکل حاشیه‌نشینی به‌عنوان معضلی چندین ساله است و همچنین وجود بافت‌های فرسوده در مناطق مختلف شهر که تأثیر نامطلوبی در زیبایی شهری دارد که با برنامه‌هایی که در نظر گرفته‌شده در سال ۹۵ درصد مرتفع کردن این مشکلات هستیم.

رییس شورای اسلامی شهر و روستای آذربایجان شرقی در پایان تصریح کرد: موضوع دیگری که لازم است به آن توجه ویژه‌ای شود تا در حفظ این عنوان در سال‌های آینده موفق باشیم رسیدگی به ورودی‌های اصلی شهر است که به دلیل نامتناسب بودن ساخت‌وساز در ورودی‌ها، چهره شهر را ناموزون جلوه می‌دهد.

لزوم اطلاع‌رسانی در خصوص عناوین کلان‌شهر تبریز در میان مردم

در مصاحبه‌ای که با تنی چند از شهروندان تبریزی داشتم متوجه عدم آگاهی بسیاری از آن‌ها در خصوص این انتخاب و کسب این عنوان شدم که ضمن ابراز گلایه از ضعف اطلاع‌رسانی عمومی، از کسب این عناوین و افتخارات ابراز خرسندی می‌کردند و در مقابل مشکلاتی از قبیل کمبود و نبود فضای سبز و درختکاری در فضاهای شهری، طراحی نامناسب ایستگاه‌های مسیر اتوبوس تندرو، سد معبر مغازه‌داران، غیر هم‌سطح بودن معابر، فرسوده بودن وسایل حمل‌ونقل عمومی به‌ویژه تاکسی‌ها، عدم رسیدگی به نظافت وسایل حمل‌ونقل عمومی و کمبود اماکن تفریحی مدرن را مطرح می‌کردند و انتظار داشتند مسئولان با رسیدگی به این موارد و مشکلات، در ارتقای جایگاه تبریز و حفظ این عنوان تلاش بیشتری داشته باشند.

بر اساس نظران مسئولان و کارشناسان مدیریت شهری، با توجه به سیمای ظاهری تبریز می‌توان گفت که مسئولین امر باید همت بیشتری را در خصوص زیباسازی فضای شهری، به‌روز کردن وسایل حمل‌ونقل و توسعه فضای سبز داشته باشند و همچنین نسبت به رفع آلودگی هوا که در اکثر روزهای سال موجب مشکلات جدی برای شهروندان تبریزی می‌شود، اهتمام بیشتری داشته باشند تا وقتی سخن از شهری زیبا می‌شود تمام جوانب زیبایی را در برگیرد.

خبرنگار: مینا بنام